

ДЕТЕРМІНАНТИ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

DETERMINANTS OF CRIMINAL OFFENSES AGAINST PROPERTY COMMITTED IN RURAL AREAS

Приходько А.А., к.ю.н., старший викладач
кафедри організації досудового розслідування факультету № 1
Криворізького навчально-наукового інституту
Донецького державного університету внутрішніх справ

Пономарьова Т.І., к.ю.н., завідувач
науково-дослідної лабораторії з проблем запобігання кримінальним правопорушенням факультету № 3
Донецького державного університету внутрішніх справ

У статті розглядаються особливості детермінації кримінальних правопорушень проти власності, що вчиняються в сільській місцевості. Вказано, що фактор злочинності (в його самостійному розумінні) не є кримінологічно значущою одиницею. При цьому сукупність факторів визначає направленість злочинного посягання та обумовлює його вчинення, а отже є складовою такого кримінально-правового феномену як мотив (в межах причинності кримінального правопорушення). До чинників, іманентно властивих селу і які до певної міри впливають на кримінологічну обстановку в ньому, можна віднести наступні: історія виникнення, і склад жителів села, поширеність різних традицій, звичаїв, устрій життя, характер взаємин в сільському колективі, спрямованість його громадської думки, ступінь соціальної (зокрема правової) активності населення, стан і рівень організації профілактичної діяльності. Для вивчення детермінант сільської злочинності необхідний аналіз внутрішньосільських умов життєдіяльності людей, який дозволить виявити чинники, як негативного, так і позитивного впливу на злочинність, і тим самим більш цілеспрямовано здійснювати попереджувальну діяльність шляхом усунення одних і стимулювання інших. Підсумовується, що до основних детермінант злочинності (особливо корисливої) в сільській місцевості необхідно віднести незадовільний економічний стан розвитку в державі, відсутність достатнього фінансування сільського господарства, а також відповідних програм для зайняття молоді з метою виховання в них майбутнього інтелектуального потенціалу країни. В цьому контексті створення спеціальних освітніх програм (в тому числі стипендіальних), удосконалення системи надання пільг під час вступу до закладів вищої освіти сприятиме зниженню кількості осіб, що вчиняють кримінальні правопорушення проти власності в сільській місцевості.

Ключові слова: детермінація, кримінальні правопорушення проти власності, сільська місцевість, кримінальне законодавство, кримінально протиправна діяльність, корислива злочинність.

The article considers the peculiarities of the determination of criminal offenses against property committed in rural areas. It is indicated that the crime factor (in its independent sense) is not a criminologically significant unit. At the same time, a set of factors determines the direction of a criminal offense and conditions its commission, and therefore is a component of such a criminal law phenomenon as a motive (within the causality of a criminal offense). Among the factors immanently characteristic of the village and which to a certain extent influence the criminological situation in it, the following can be attributed: the history of the emergence and composition of the inhabitants of the village, the prevalence of various traditions, customs, ways of life, the nature of relations in the village collective, the orientation of its public opinion, the degree of social (in particular, legal) activity of the population, the state and level of organization of preventive activities. To study the determinants of rural crime, it is necessary to analyze the intra-village conditions of people's life, which will allow to identify factors that have both a negative and positive impact on crime, and thereby more purposefully carry out preventive activities by eliminating some and stimulating others. It is concluded that the main determinants of crime (especially self-interest) in rural areas include the unsatisfactory state of economic development in the state, the lack of sufficient funding for agriculture, as well as appropriate programs for the employment of young people with the aim of nurturing the country's future intellectual potential. In this context, the creation of special educational programs (including scholarship programs), improvement of the system of granting benefits during admission to institutions of higher education will contribute to reducing the number of persons who commit criminal offenses against property in rural areas.

Key words: determination, criminal offenses against property, rural areas, criminal legislation, criminal illegal activity, self-interested crime.

Постановка проблеми. Проблема детермінації кримінально протиправної діяльності в цілому, окремих її видів і конкретного кримінального правопорушення є однією з центральних проблем кримінології. Важливість даної проблеми полягає в тому, що без її розв'язання практично неможливе ефективне запобігання суспільно небезпечним діянням. Причинність в кримінології важлива не тільки для теорії, але і для практики, оскільки надає можливість вести боротьбу із протиправними діяннями не тільки силами правоохоронних органів, а й із застосуванням економічних, соціальних та інших важелів, якими суспільство і держава можуть розпорядитись. На сьогодні у кримінологічній науці відсутні як єдина термінологія у цій сфері (використовується різноманітні терміни, зокрема: детермінанти, причини та умови злочинності, фактори, чинники злочинності, джерела злочинності, обставини, що зумовлюють злочинність, тощо), так і єдина думка щодо змісту зазначених понять.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема детермінації кримінальних правопорушень проти влас-

ності, що вчиняються у сільській місцевості є достатньо актуальною для наук кримінально-правового циклу, у зв'язку із чим була предметом дослідження багатьох учених, серед яких необхідно відмітити праці В. І. Борисова, Б. М. Головкина, В. В. Голіни, О. М. Джузи, О. М. Литвинова, Д. М. Тичини, В. І. Шакуна, П. Л. Фріса, М. І. Хавронюка та ін. Однак, не дивлячись на низку ґрунтовних наукових досліджень, окремі питання, пов'язані із встановленням причин та умов вчинення розглядуваних діянь залишаються відкритими.

Метою статті є розгляд детермінантів кримінальних правопорушень, що вчиняються у сільській місцевості.

Виклад основного матеріалу. Відтак, така категорія як «фактори (або ж криміногенні фактори) злочинності» запозичена із філософської теорії детермінації. Як відзначає С. Ю. Лукашевич, фактори самі по собі можуть бути не тільки різного походження (суспільні, економічні, біологічні, космічні та ін.), а й не мати аж ніякого безпосереднього впливу на злочинність. Завданням наукового пізнання в цьому випадку виступає намагання на загально-

теоретичному рівні абстрагування з усього розмаїття факторних ознак вирізнити й відокремити саме причини злочинності як явища з метою конструктивного впливу не на фактор у цілому, а саме на ті ланки та процеси всередині його (причини у філософському розумінні), які стосуються результату – злочинності [1, с. 153]. Отже можна казати про те, що фактор злочинності (в його самостійному розумінні) не є кримінологічно значущою одиницею. При цьому сукупність факторів визначає направленість злочинного посягання та обумовлює його вчинення, а отже є складовою такого кримінально-правового феномену як мотив (в межах причинності кримінального правопорушення).

Причини злочинності знаходяться між собою в діалектичному взаємозв'язку, взаємозумовленості і взаємозалежності. Їх вивчення розкриває сутність цього негативного соціального явища, пояснює його походження, указує, на якому соціальному ґрунті воно базується, від чого залежить його існування й поширення, що цьому сприяє, а що протидіє. Тільки спираючись на ці знання можна забезпечити ефективне попередження злочинності, передбачити зміни в її структурі й рівні, намічати і здійснювати необхідні заходи профілактики злочинних проявів. Причина породжує наслідок в реальній дійсності, а не у свідомості людей. Причинний зв'язок передбачає взаємозв'язок явищ, що знаходяться в подібному зв'язку. Взаємозв'язок причини і слідства може мати різну природу – механічну, фізичну, хімічну, психологічну, соціальну тощо. Оскільки злочинність проявляється в поведінці людей, то дія її причин має соціально-психологічний характер – вплив відповідних об'єктів, явищ, процесів на психологію, свідомість людей [1, с. 153].

Кримінально протиправна діяльність є соціально-психологічним феноменом та бере свій початок зі становлення людського характеру, формування ціннісних орієнтирів людини. Усвідомлення дозволеного та забороненого відбувається у процесі виховання та освіти, тому, якщо і перше, і останнє або відсутні взагалі, або здійснені недостатньо якісно, особа втрачає позитивні поведінкові якості та відбувається деградація. Тобто, можна казати, що першопричиною кримінального правопорушення завжди є сутність суб'єкта, його погляди, інтереси та потреби, – внутрішня сторона, і тільки потім слідує певні об'єктивні (зовнішні) фактори, одними із яких є умови злочинності.

Відмінність умов від причин полягає в тому, що причина є активно діючим явищем, процесом, а умова є чимось пасивним, причому причина тільки у взаємодії з умовою призводить до появи наслідку. Відтак, умовами злочинності слід вважати такі об'єктивні обставини суспільної дійсності, які самі по собі не породжують злочинність, але «відкривають шлях» для дії причин, полегшують настання суспільно небезпечних наслідків [2, с. 79-80]. Отже, можна сказати, що *умови злочинності – зовнішні чинники, які сприяють вчиненню кримінального правопорушення та настанню бажаних наслідків*. Тобто, умова є своєрідним провідником між причиною та наслідками суспільно небезпечного діяння.

На думку О.М. Джуки, причинами злочинності є такі процеси і явища, які породжують злочинність як свій безпосередній наслідок [2, с. 115]. Отже, можна сказати, що вчиняючи кримінальне правопорушення, особа визначає для себе причину такого рішення: незадовільний матеріальний стан, психічний або фізичний примус, бажання помсти, бажання змінити на краще соціальний статус тощо. Вкоренитися в цьому бажанні дозволяють умови в яких знаходиться злочинець: схильність до маргінального способу життя, наявність не знятої та непогашеної судимості, алко- та наркозалежність, праце невлаштованість, відсутність освіти тощо. Після цих двох етапів слідує суспільно небезпечне діяння та настання бажаних очікуваних наслідків. Детермінує кримінальне правопорушення та наслідки той ізольований світ в якому опинився злочинець.

Сільська місцевість відрізняється від міської низкою факторів, одними із яких є низький рівень життя, віктимністю її жителів та їх загальна маргіналізація. Т.І. Шевчук з цього приводу справедливо зазначає, що аналізуючи наукову літературу, нескладно помітити, що кримінологи, соціологи, психологи й економісти вже давно відзначають, що село у порівнянні з містом характеризується більш низькою технічною осначеністю і продуктивністю праці, недостатньо розвинутою системою побутового та культурного обслуговування, а сільським жителям притаманні специфічні форми спілкування, соціальних контактів, ціннісних орієнтацій, а також ряд інших відмінностей. Все це, безумовно, формує особливий спосіб життя сільського населення, під яким розуміють систему видів діяльності, яка детермінується зовнішнім середовищем і особливостями самого сільського населення як особливої спільноти. З огляду на зазначені вище обставини очевидно, що причини специфіки сільської злочинності слід шукати на перетині трьох характеристик: особливостей зовнішнього (природного та соціального) середовища проживання сільського населення; особливостей сільського населення; особливостей у системі діяльності сільського населення [3, с. 452]. Як зазначено вище до об'єктивних причин відносяться економічні і соціальні причини. Ми вважаємо, що саме ці причини в значній мірі сприяють скоєнню крадіжок в сільській місцевості.

Кримінальні правопорушення корисливого спрямування в значній частині своїх випадків пов'язані із зuboжінням громадян. Очевидно, що боротьба з «бідною» злочинністю вимагає суттєвого вирівнювання рівня життя в межах держави [3, с. 154]. Позитивні зрушення в сільськогосподарському виробництві не змогли останніми роками розв'язати проблеми соціально-економічного розвитку сільських територій. Виробництво сільськогосподарської продукції та її переробка не забезпечують потреби населення в якісних продуктах харчування. Соціальна сфера села продовжує занепадати. Найгострішими проблемами залишаються відсутність економічного інтересу жити й працювати в сільській місцевості, мотивації до праці, безробіття, трудова міграція селян, бідність і руйнування соціальної інфраструктури [4, с. 54].

За даними досліджень вітчизняних науковців, якщо протягом 1993–2005 рр. чисельність сільського населення щороку скорочувалася на 132 тис. осіб, то на даний період – на 200 тис. Внаслідок цього в Україні вже налічується 8 тис. сіл, що втратили можливість самовідтворення населення. Автори зауважують, що звуження бази відтворення сільського населення, наростання депопуляційних процесів на початку XXI ст. соціологи та економісти пов'язують з надмірним впливом селян у міста у другій половині 1960-х років. Значно зросла також і їх трудова міграція: понад 40% жителів села, які працюють на підприємствах і організаціях, зайняті за межами села. Кілька мільйонів українських селян виїхали на заробітки в інші країни. Міграція сільського населення посилюється тенденцією скорочення зайнятості його у сільському та лісовому господарстві [5, с. 24]. Критично деформована також вікова структура селян: частка осіб працездатного віку становить лише 53%, більша частина з яких – перед пенсійного віку [6, с. 9].

Слід зауважити, що однією з проблем зайнятості населення є сільська місцевість. Ця проблема є актуальною, оскільки сільська місцевість не забезпечена виробничим потенціалом, кількість офіційних робочих місць для мешканців села значно зменшилася у зв'язку з реформами та реорганізацією сільського господарства. Офіційна оцінка зареєстрованого безробіття на селі не враховує величезних масштабів прихованого безробіття, значна частка якого припадає на зайнятих в особистих селянських господарствах. За даними балансів трудових ресурсів, ця категорія селян разом із незайнятими становить близько 3 млн. осіб.

Проблемою забезпечення сільського населення школами, дитячими садками, лікарнями, клубами, бібліотеками

та іншими об'єктами соціальної інфраструктури загострюються. Нині в Україні одна лікарня обслуговує в середньому 39 сіл, дитячий садок – три села, школа, фельдшерсько-акушерський пункт, 97,3% загальної кількості сіл не мають будинків побуту та комплексних приймальних пунктів, 92,7% – лазень. Незважаючи на таку ситуацію, капітальні вкладення в соціальне будівництво на селі і мережа об'єктів соціальної інфраструктури продовжують скорочуватися. Водночас рівень задоволення жителів села соціальними послугами суттєво знижується [7, с. 111]. І.Б. Медичкий вважає, що в системі детермінант злочинності важливу роль відіграють ідеологічні детермінанти злочинності, які в свою чергу також впливають на економічну, соціальну та політичну ситуацію і належать до духовної сфери життя суспільства. Держава повинна не лише проголошувати, а й усіма силами сприяти вихованню духовності народу, що включає у себе отримання повноцінної освіти та професії, прищеплення загальної культури (і правової в тому числі), моральних цінностей, вироблених людством, тобто всього того, що робить людину повноправним членом нашого суспільства. На рівень духовності суспільства впливають усі його суперечності і проблеми. Врешті-решт під духовності людини залежить, чи буде її діяльність суспільно корисною, чи злочинною [3, с. 165].

Розвиток моральності та духовності є невід'ємною частиною виховання людини. Ще під час навчання у школі діти починають вивчати основи етики та естетики, знайомитись з культурологією, проводити класні часи із залученням церковних служителів. Наша країна намагається докласти зусиль до розвитку культури, однак в сільській місцевості це викликає низку проблем, серед яких: відсутність необхідних приміщень для культурних заходів, висока зайнятість більшості населення, низький рівень освіченості останнього, що призводить до відсутності зацікавленості в освітніх заходах.

Однак, в умовах переходу до ринкової економіки наша держава неспроможна фінансувати в повному обсязі культурну сферу нашого життя. Ринок заповнили низькопробні твори мистецтва – фільми, книги, естрада. Така продукція зовсім не сприяє підвищенню духовності суспільства, а навпаки, призводить до спустошеності, насамперед молоді, яка некритично сприймає такі витвори. В умовах переходу до ринкової економіки наша держава не спроможна фінансувати в повному обсязі культурну сферу нашого життя. Ринок заповнили низькопробні твори мистецтва – фільми, книги, естрада. Така продукція зовсім не сприяє підвищенню духовності суспільства, а навпаки, призводить до спустошеності, насамперед молоді, яка некритично сприймає такі витвори [3, с.98].

Для вивчення детермінант сільської злочинності необхідний аналіз внутрішньосільських умов життєдіяльності людей, який дозволить виявити чинники, як негативного, так і позитивного впливу на злочинність, і тим самим більш цілеспрямовано здійснювати попереджувальну діяльність шляхом усунення одних і стимулювання інших.

До чинників, іманентно властивих селу і які до певної міри впливають на кримінологічну обстановку в ньому, можна віднести наступні: історія виникнення, і склад жителів села, поширеність різних традицій, звичаїв, устрій життя, характер взаємин в сільському колективі, спрямованість його громадської думки, ступінь соціальної (зокрема правової) активності населення, стан і рівень організації профілактичної діяльності. Донині збереглося немало сіл, значна частина населення яких знаходиться в споріднених відносинах. У таких селах, де мало не половина жителів носить одне прізвище, найбільш тісні міжособові контакти, вищий ступінь соціального контролю, громадська думка, інтереси, конкретні форми поведінки одноманітніші. Спрямованість же цих інтересів, громадської думки, поведінки, зміст взаємин в селі залежать і від особливостей національної психології, і від ряду інших чинників.

Менш сприятливою у кримінологічному відношенні є обстановка в сільських поселеннях, які виникли на базі порівняно недавно створених поселень. Жителі в них, як правило, є різнорідною масою. Повинно пройти немало часу, докладено немало зусиль, перш ніж сільський колектив, що складається з представників різних місцевостей, різних національностей, які мають різні звички, традиції, перетвориться на згуртовану співдружність, де єдність інтересів, тісні зв'язки і відносини, активний соціальний контроль служитимуть вирішальною силою по подоланню антигромадських проявів.

Звичайно, не можна причину шукати лише в пережитках минулого в свідомості і психології сільських жителів. Тим паче, що часто сприятливі умови для корисливих кримінальних правопорушень виникають в результаті слабого контролю за виробництвом і споживанням сільгоспродукції, поганої охорони матеріальних цінностей, безгосподарності. Але і скидати з рахунків вплив звичаїв, звичок не можна. Однією із складових сільської злочинності, на наш погляд, є злочинність в аграрно-промисловому комплексі. Тому, розглядаючи питання детермінації корисливої кримінально протиправної діяльності в сільській місцевості, доцільно виділити основні причини вчинення даних кримінальних правопорушень в аграрно-промисловому комплексі. Серед вітчизняних дослідників, які вивчали таку корисливу кримінально протиправну діяльність слід виділити дисертаційне дослідження В. Сюрвачика, в якому визначено кримінологічну детермінацію корисливих діянь в аграрному секторі економіки, яка вважається вченим одним із видів соціальної детермінації, а також одним із різновидів універсального зв'язку в різноманітному масиві кримінальних явищ та процесів, як якісно визначені, стабільні, цілісні системи, водночас як різноманітні функціонально динамічні зв'язки та взаємодії [8, с. 43]. В цьому контексті неможливо не звернути увагу на те, що сільська місцевість є достатньо важливою територіальною одиницею для держави взагалі та державного бюджету зокрема. Розвиток сільського господарства дозволяє державі на якісному рівні підтримувати ринкову економіку, здійснювати експорт сільськогосподарських товарів.

Цікавим є те, що для розкриття специфіки природи детермінант корисливої злочинності в аграрному секторі економіки, на думку В. Сюрвачика, необхідно виходити з того, що вона (природа), як і соціальні норми, які регулюють відносини в цій сфері, є вираженням взаємостосунків суб'єктів, груп людей, окремих індивідів тощо. Соціальна норма поведінки, яка встановлена нормативними актами, для даної сфери соціальних відносин, а також соціальні відхилення від цієї норми є двома полюсами соціально значущої поведінки як окремих індивідів, так і соціальних груп, що діють в цій сфері відносин [8, с. 44].

Соціальна норма поведінки в сільській місцевості дещо відрізняється від аналогічної у великому місті. Відтак, по-перше, в місті особи не проводять багато часу одна із одною через велику зайнятість, незначну кількість вільного часу, що спричинено необхідністю їхати з роботи додому через певну відстань тощо. При цьому в сільській місцевості люди постійно знаходяться поблизу одна до одної, через що стиль життя, графік роботи тощо є загальновідомим, що спрощує підшукування вдалого дня та часу для здійснення майнових кримінальних правопорушень.

При цьому, негативними тенденціями, що викликають критичний стан в аграрному секторі економіки та призводять до ускладнення криміногенної ситуації у галузі є також відсутність вираженої державної політики щодо розвитку аграрного сектору економіки, яка формується, не завжди виходячи з реальних потреб України, а з попиту на окремі види сільськогосподарської продукції; відсутність ефективного програмного забезпечення стосовно усунення причин і умов, що призвели до невпинної криміналізації аграрного сектору економіки та зниження належного контролю

і нежиття адекватних криміногенній ситуації заходів на місцях. Вирішення проблем з нейтралізації негативних процесів, що відбуваються у галузі, віддане на відкуп контролюючих та правоохоронних органів, які застосовують переважно заходи адміністративного та кримінально-правового впливу; існування міжгалузевого цінового диспаритету, притаманного всій економіці. Аргументом може бути різниця в цінах у декілька разів при реалізації одних і тих же груп товарів за грошові кошти, бартером та взаємозаліком; створення «ділками» від бізнесу за умов відсутності грошових коштів системи нееквівалентного обміну, яка оббирає сільськогосподарські підприємства практично на всіх етапах виробничого процесу [8, с. 44]. Отже, можна стверджувати, що до основних детермінант злочинності (особливо корисливої) в сільській місцевості необхідно віднести незадовільний економічний стан розвитку в державі, відсутність достатнього фінансування сільського господарства, а також відповідних програм для зайняття молоді з метою виховування в них майбутнього інтелектуального потенціалу країни. В цьому контексті, вважаємо за необхідне акцентувати на тому, що створення спеціальних освітніх програм (в тому числі стипендіальних), удосконалення системи надання пільг під час вступу до закладів вищої освіти сприятиме зниженню кількості осіб, що вчиняють кримінальні правопорушення проти власності в сільській місцевості.

Відчутний негативний вплив на корисливу злочинність в сільському господарстві справляють наслідки недосконалості перехідного господарського механізму, пов'язаного з тим, що дисциплінуючі командно-адміністративні методи вже втратили свою силу і значення, а наявні економічні важелі не доведені до робочого стану і не спрацьовують належним чином. В якості детермінант виникнення корисливої злочинності слід назвати і різні негативні наслідки соціально-економічного та організаційно-управлінського характеру. Відсутність системи аналітичного, економічно-правового аналізу призвело до розробки і прийняття планів, бюджету та інших господарських рішень без урахування можливих криміногенних наслідків у цій галузі економіки [8, с. 48]. Таким чином, окрема увага повинна приділятися прийняттю відповідних (якісних) нормативно-правових актів в межах організаційно-управлінської сфери. Особлива увага повинна приділятися, в першу чергу, плануванню ведення сільського господарства, правильному розподілу фінансових засобів та усунення можливих шляхів для використання виділених коштів в незаконних операціях.

На даному етапі розвитку нашої держави простежуються такі економічні та соціальні тенденції зростання корисливих злочинів в сільській місцевості, які детермінуються такими чинниками, як: відсутність тривалий час політичної та економічної стратегії формування нового суспільного ладу; наявність надмірно чисельного управлінського апарату; процеси зміни форми власності, приватизації та накопичення значних цінностей неофіційним або нелегальним шляхом; масове прагнення нових підприємницьких структур, включаючи кримінальні, розв'язати

через державні апарати свої проблеми; масова зміна законодавчих та інших правових норм, послаблення нагляду і контролю за їх виконанням; декларативність багатьох реформаторських напрямів та рішень влади; безперешкодне створення суб'єктів підприємницької діяльності на базі державного майна; криміналізація економічних та інших суспільних відносин внаслідок недосконалої грошової та податкової політики; пасивність правоохоронних та інших державних органів щодо притягнення винних до відповідальності; відсутність сприятливого режиму діяльності підприємств та підприємців, особливо щодо сплати податків, відрухувань до бюджету, одержання державної підтримки, кредитів та інші заходи [8, с. 49]. Налагодження зазначених галузей дозволить створити нові робочі місця в сільських місцевостях, створити заклади освіти, позашкільної освіти тощо. Окрему увагу необхідно приділити створенню в межах села реабілітаційних центрів для алко- та наркозалежних осіб. Ці заходи сприятимуть зниженню кількості одиниць населення, які вимушені вчиняти кримінальні правопорушення через відсутність можливості заробляти законним шляхом та тих, які є заручниками власної залежності. Часто останні стають наслідком виникнення психічних хвороб, які в подальшому призводять до вчинення суспільно небезпечних діянь.

До детермінант соціально-економічного характеру також слід віднести: недосконалість та слабку розвиненість сільської ринкової інфраструктури; слабку фінансову та матеріально-технічну підтримку сільськогосподарських підприємств державою. Нині у процесі роздержавлення, приватизації і розпаюванні землі та майна колгоспів створюються нові сільськогосподарські підприємства. Внаслідок цього утворився кризовий платіжний стан та нестача коштів у обігу підприємств; відсутність механізмів кредитування та інвестицій сільськогосподарських підприємств. Іноземні інвестори, вкладаючи капітал у нашу економіку, надають перевагу посередництву. Значна частина виробленої спільними підприємствами продукції реалізується на внутрішньому ринку, що не лише не сприяє зростанню експорту, а й призводить до збільшення зовнішнього боргу України [9, с. 189].

Висновки. Отже, серед важливих детермінант корисливої злочинності в аграрному секторі економіки можна значити відсутність належного державного регулювання сільськогосподарського виробництва і сільського господарства взагалі. Необхідність державного регулювання сільськогосподарського виробництва зумовлюється тим, що держава відповідальна перед своїми громадянами за створення для них нормальних умов життя, забезпечення продовольством та іншими сільськогосподарськими товарами. Таким чином, статистика кримінальних правопорушень проти власності, в останні роки, зумовлюється загальним погіршенням кримінологічної ситуації в країні, в першу чергу, – майновим розшаруванням населення, зубожінням значної його частини. Вирішення зазначеної проблеми потребує покращення життя сільського населення на державному рівні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лукашевич С. Ю. Проблема визначення причин та умов злочинності у кримінології. *Проблеми злочинності* : респ. між від. наук. зб. Х. : Нац. юрид. акад. України, 2007. Вип. 90. С. 153–156
2. Курило В.І., Михайлов О.Є., Яра О.С. Кримінологія: Загальна частина. Курс лекцій. Навчальний посібник. К. : Кондор, 2006. 192 с.
3. Шевчук Т. І. Особливості детермінації насильницьких злочинів у сільській місцевості. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2012. №1. С. 451–459.
4. Медичкий І. Б. Вплив соціальних факторів на злочинність в умовах становлення незалежної України : монографія. Івано-Франківськ : Прикарпат. юрид. ін.-т, 2007. 222 с.
5. Кириленко І. Г., Павленко О.І. Проблеми українського села та їх вирішення у контексті аграрних реформ. *Економіка АПК*. 2010. № 7. С. 24–30
6. Саблук, П. Т. Розвиток сільських територій в контексті забезпечення економічної стабільності держави. *Економіка АПК*. 2005. №11. С. 4–12.
7. Харчук С. А. Поселенська структура села та рівень її облаштованості. *Економіка АПК*. 2010. № 7. С. 108–112
8. Сюрвачик В. Г. Запобігання корисливим злочинам в аграрному секторі економіки України : дис... канд. юрид. наук. 12.00.08 / Київський національний ун-т внутрішніх справ. К., 2007. 248 с.
9. Боліна С.Н. Проблеми протидії злочинності у процесі реформування власності в аграрному секторі економіки. *Науковий вісник НАВСУ*. 2001. № 4. С. 189–191.